

**Radwan S. (red.) 2002 – Poleski Park Narodowy.
Monografia przyrodnicza –
Wydawnictwo MORPOL, Lublin, ss. 272.
[ISBN 83-87228-64-8]**

Monografia jest obszernym, składającym się z 13 rozdziałów opracowaniem charakteryzującym środowisko i biocenozy Poleskiego Parku Narodowego. W jego przygotowaniu uczestniczyły 33 osoby.

Czytelnik w początkowych rozdziałach znajdzie podstawowe dane o położeniu Parku, historii jego powstania i znaczeniu w sieci obszarów chronionych w skali krajowej i międzynarodowej. Poleski Park Narodowy, położony w środkowo-zachodniej części Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego, charakteryzuje się bardzo dużą różnorodnością siedlisk, wśród których szczególnie cenne są liczne wody, torfowiska i bagna. Poleski Park Narodowy został utworzony w 1990 roku, obecnie obejmuje on powierzchnię 9647,7 ha. Ze względu na znaczne walory przyrodnicze Polesia, w 2002 roku został utworzony Międzynarodowy Rezerwat Biosfery „Polesie Zachodnie”. Poleski Park Narodowy znajduje się w centrum tego obszaru.

Środowisko Poleskiego Parku Narodowego omówiono w trzech rozdziałach kolejno prezentujących: warunki klimatyczne, budowę geologiczną i rzeźbę terenu, typy gleb i zasoby wodne (z uwzględnieniem wód podziemnych i powierzchniowych, ich właściwości fizyczno-chemicznych i gospodarczego wykorzystania zasobów wodnych). Dane te ilustrowane są bardzo przydatnymi dla czytelnika tabelami, rysunkami i mapami.

W charakterystyce przyrodniczej Poleskiego Parku Narodowego daje się wyróżnić dwie części. Pierwsza zawiera rozdziały omawiające poszczególne grupy organizmów wybrane, jak można się domyśleć, według kryterium dostępności danych. Obszernie omówiono grzyby, porosty, mszaki i rośliny naczyniowe. Opracowanie zawiera też charakterystykę występowania bezkręgowców i kręgowców (ryb, płazów, gadów, ptaków i ssaków). W rozdziałach tych czytelnik znajdzie bardzo różne dane o omawianych organizmach – liczbę, często też wykaz, gatunków zarejestrowanych na terenie Poleskiego Parku Narodowego, ze wskazaniem na gatunki zagrożone i rzadkie.

Kolejną, obszerną część monografii stanowi charakterystyka ekosystemów Poleskiego Parku Narodowego. Opisano ekosystemy wodne (jeziora, torfianki, rzeki i stawy), ekosystemy torfowiskowe, ekosystemy zaroślowe i leśne, ekosystemy łąkowe i wreszcie synantropijne. Dane dotyczące tych ekosystemów różnią się stopniem szczegółowości i pokazują, w jak różnym stopniu opracowane są poszczególne obszary Parku. W kolejnym rozdziale Autorzy krótko scharakteryzowali fizjocenozy Poleskiego Parku Narodowego, rozumiejąc pod pojęciem „fizjocenozy” zespół wzajemnie na siebie oddziałujących ekosystemów, wyodrębniający się z otoczenia swoistymi cechami strukturalnymi i funkcjonalnymi. Wskazali, że Poleski Park Narodowy charakteryzuje się dominacją ekosystemów wodno-torfowiskowo-leśnych oraz wodno-turzycowiskowych i łąkowych, znacznym rozdrobnieniem struktury przestrzennej, niestabilnością stosunków ekologicznych w ostatnim półwieczu i wysoką wrażliwością układów przyrodniczych na wpływy czynników zewnętrznych.

W rozdziałach kończących monografię Autorzy omawiają główne kierunki ochrony przyrody Poleskiego Parku Narodowego oraz rolę Parku w organizacji badań naukowych, monitoringu przyrodniczego i edukacji.

Zagadnienia omawiane w poszczególnych rozdziałach, prezentujących kolejne grupy organizmów lub kolejne ekosystemy, zostały ujęte w różny sposób i zaprezentowane z różnym stopniem szczegółowości. Mimo ogromnego zróżnicowania materiałów źródłowych Autorzy starali się możliwie najpełniej scharakteryzować przyrodę Poleskiego Parku Narodowego. Przedstawione dane są dobrym punktem wyjścia do ewentualnych dalszych badań. Pokazują luki w dotychczasowej znajomości tego obszaru, ale wskazują też na specyfikę przyrody Parku zachęcającą do podejmowania kolejnych prac na tym terenie. Autorzy zwracają uwagę na potrzebę takich badań, zarówno w celu lepszego poznania tego unikatowego zespołu środowisk, jak też w celu opracowania dalszych działań zmierzających do jego ochrony.

Książka zawiera spis piśmiennictwa przyporządkowany poszczególnym rozdziałom; charakteryzuje on dobrze stan wiedzy o Poleskim Parku Narodowym.

Ewa Pieczyńska